

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

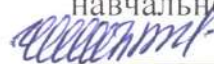
Факультет театрального мистецтва

Кафедра мистецтва театру ляльок

(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

 Інга Чхатарашвілі-Петраш
« 31 » 08 2026 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ МАЙСТЕРНОСТІ РОБОТИ З ЛЯЛЬКОЮ: ПЛАСТИКА РУКИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень
освіти

вищої

Перший (бакалаврський)

(перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий, освітньо-творчий))

спеціальність

В6 Перформативні мистецтва

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма

«Сценографія театру ляльок»

(назва освітньої програми)

Розробники: Сільченко Тетяна, доктор мистецтва, доцент, заслужена артистка
України, доцент кафедри мистецтва театру ляльок

Викладачі: Тюпін Гліб, викладач кафедри мистецтва театру ляльок, член UNIMA-
Україна, аспірант кафедри театрознавства

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри

Мистецтва театру ляльок, факультет театрального мистецтва

(назва кафедри, факультету / інституту)

Протокол від 25.08.2026 № 28

Завідувач кафедри

(підпис)

(Сільченко Т. І.)

РПНД погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

Старшим викладачем, заслуженим діячем мистецтв України

(підпис)

(Погребняк М. С.)

25.08.2026

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри

_____, протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри

_____, протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри

_____, протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри

_____, протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання			
	денна		заочна	
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова			
Курс 1	1			
Семестр	I			
Кількість кредитів - 1				
Загальний обсяг годин -30	30			
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні			
	2			
	Семінарські			
	Практичні			
	28			
	Індивідуальні			
	Лабораторні			
	Самостійна робота			
Вид підсумкового контролю	Залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи майстерності роботи з лялькою: пластика руки» призначена для студентів 1 курсу протягом першого семестру, які навчаються за спеціалізацією: «Сценографія театру ляльок». Дисципліна є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах та вимагає від студента набуття та засвоєння теоретичних знань, основ практичних умінь та фахових навичок, необхідних йому для створення ляльок для вистав на 3-4 курсах.

Мета та завдання навчальної дисципліни полягає у наступному:

- формування світогляду, розвитку естетичного смаку, особистих художніх вимог до себе, норм та правил роботи у колективі;
- засвоєння основних естетичних принципів театру ляльок;
- теоретичні знання про мистецтво театру ляльок, театральну ляльку, її походження, специфіку, технологічні та анатомічні особливості, художню форму та різновиди;

- набуття основ практичних навичок з техніки традиційних систем театральних ляльок та знайомство з їх різновидами.

Очікувані результати (РН) за дисципліною:

Згідно з вимогами ОПП (ОНП) студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність застосовувати сучасні цифрові інструменти і технології, створюючи цифровий контент у професійній діяльності.

ЗК07. Здатність діяти творчо, ініціативно та наполегливо при вирішенні проблем, критично мислити, діяти у співпраці, планувати та керувати проєктами, які мають культурну, соціальну чи фінансову цінність.

ЗК08. Здатність до самокритики та об'єктивного сприйняття критичних зауважень.

СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва.

СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах.

СК03. Здатність до ефективної діяльності у колективі в процесі створення сценічного твору, керівництва роботою і / або участі у складі творчої групи в процесі його підготовки.

СК04. Здатність до професійного опанування змістових (інформаційного, виразно-образного) рівнів перформативного твору.

СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

СК06. Здатність до застосування специфіки мистецтва театру ляльок у творчій діяльності та оперування специфічною системою виразальних засобів у створенні та виробництві сценічного твору.

СК09. Здатність до актуального способу втілення художньої ідеї відповідно до сучасного контексту

СК13. Здатність створення просвітницьких проєктів з метою популяризації мистецтва театру ляльок в інформаційному просторі.

СК15. Здатність вільно орієнтуватися у напрямках, стилях, жанрах та видах сценічного мистецтва, творчій спадщині видатних майстрів.

ПР02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері мистецтва театру ляльок, розуміти та використовувати його специфічні особливості.

ПР04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.

ПР05. Застосовувати сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення до розв'язання відповідних задач професійної діяльності у сфері сценічного мистецтва

ПР07. Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.

ПР08. Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки.

ПР10. Обирати оптимальні художньо-виражальні та технічні засоби відтворення креативного задуму в процесі реалізації сценічного твору (проєкту).

ПР11. Розуміти мистецтво театру ляльок як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру ляльок та інших перформативних мистецтв.

ПР12. Організовувати, планувати та провадити театральну-педагогічну діяльність.

ПР13. Знати основні етапи (епохи, стилі, напрямки) у розвитку театру ляльок, драматичного театру, літератури, образотворчого мистецтва, музики, кіно; основні факти про видатних особистостей у сфері мистецтва; класифікувати види та жанри сценічного мистецтва.

ПР15. Аналізувати та оцінювати досягнення художньої культури, твори літератури та мистецтва з урахуванням історичного контексту. Здійснювати аргументований критичний аналіз творів сценічного мистецтва. Виявляти тенденції розвитку сучасного мистецько-художнього процесу.

ПР17. Аналізувати та враховувати естетичні та соціокультурні запити глядачів.

ПР20. Презентувати результати професійної діяльності та проєктів у сфері сценічного мистецтва, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, аргументацію та власний досвід.

ПР21. Оперувати специфічною системою виражальних засобів мистецтва театру ляльок (пластично-зображальними, звуковими, музично-ритмічними, акторсько-виконавськими, монтажно-композиційними, художньо-постановочними, сценарно-драматургічними) у створенні та виробництві сценічного твору.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1 курс / I семестр:														
Тема 1.														
Пластика руки	1	1												
1.1. Специфіка театру ляльок														
1.2. Пластична підготовка рук	4			4										
1.3. Пошук емоції в пластиці рук	6			6										
1.4. Створення тварини / птаха / комахи за допомогою пластики рук	9	1		8										
1.5. Загальний тренаж	10			10										
Всього Тема 1.	30	2		28										
УСЬОГО	30	2		28										

4. Програма навчальної дисципліни

1 курс I семестр

Тема 1. Пластика руки (лекційна та практична робота).

Основні поняття/ключові слова: театр ляльок, пластика руки, імпровізована лялька, творча уява, фантазія

Рекомендована література:

Основна: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Додаткова: 16, 18, 19, 20

1.1. Специфіка театру ляльок

Лекція №1. Вступна бесіда. Знайомство студентів з основними принципами театру. Професійна етика і дисципліна. Підготовка студента для роботи в колективі. Специфіка театру ляльок. Художні і творчі можливості мистецтва театру ляльок. Образність і метафоричність лялькового мистецтва, його синтетичність. Використання специфіки театру ляльок в інших видах театрального мистецтва. Демонстрація фото і відео матеріалів: перегляд вистав сучасних театрів ляльок країни, уривки з концертних номерів і лялькових вистав провідних митців мистецтва театру ляльок світу, показ робіт студентів театральних шкіл Польщі, Німеччини, Словенії, Чехії, Болгарії, Італії тощо.

1.2. Пластична підготовка рук (практична робота). Виконання тренажних вправ для зміцнення та розвитку м'язів тіла; тренінги і вправи з техніки виразності рухів рук, освоєння вправ, що знімають напругу і затиск м'язів.

1.3. Пошук емоції в пластиці рук (практична робота). «Мова» рук, пошуки характеру або характерності у рухах рук, що несуть в собі емоційне навантаження; розвиток асоціативної уяви через пластику рук; створення пластичних етюдів руками з можливим відображенням природних явищ, історичних подій, емоційних станів, узагальнень тощо).

1.4. Створення тварини / птаха / комахи / за допомогою пластики рук (практична робота). Принципи створення імпровізованої ляльки (створення ляльки з руки).

Лекція №2. Імпровізована лялька. Її різновиди. Виникнення імпровізованої ляльки. Її різновиди від простої до ускладненої. Імпровізована лялька як засіб сприяння розвитку уяви і фантазії. Принципи її створення. Художні особливості руки на планшеті. Імпровізована лялька та живий актор. Рука-образ. Принцип існування на сцені актора з імпровізованою лялькою. Лялька як елемент

відчуження. Демонстрація фото і відео матеріалів: перегляд вистав сучасних театрів ляльок країни, уривки з концертних номерів і лялькових вистав провідних митців мистецтва театру ляльок світу, показ робіт студентів театральних шкіл Польщі, Німеччини, Словенії, Чехії, Болгарії, Італії тощо.

1.5. *Загальний тренаж* (практична робота). Створення групового тренажу на основі засвоєних попередньо вправ.

5. Методи навчання

Загальні методи навчання з дисципліни «Основи майстерності роботи з лялькою» - словесний (лекція, пояснення); наочний (ілюстрація, демонстрація); практичний (вправи, практична робота); репродуктивний, творчий частково-пошуковий.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
	Самостійної роботи не передбачається		

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Критерії оцінювання	Кількість балів
Здобувач повністю виконав програму дисципліни. Продемонстрував високий рівень пластичної підготовки, координації та виразності руху. Впевнено володіє пластиною кисті, пальців і руки, керує темпом, ритмом та динамікою руху. Самостійно створює художній образ засобами пластики, переконливо працює з імпровізованою лялькою. Етюдна робота цілісна, образна, емоційно виразна, демонструє творчу самостійність, фантазію та здатність до імпровізації.	90-100
Програму дисципліни виконано повністю. Здобувач демонструє достатній рівень пластичної підготовки, координації та керування рухом. Уміє використовувати пластику руки для створення образу, послідовно працює з імпровізованою лялькою. Етюдна робота має завершене художнє рішення, окремі пластичні, темпоритмічні та образні рішення потребують удосконалення.	82-89
Основні завдання дисципліни виконано. Здобувач володіє базовими навичками пластики рук, демонструє достатню координацію та виразність руху. Здатний здійснювати пошук образу через рух і працювати з імпровізованою лялькою, допускаючи окремі неточності. Етюдна робота має основне образне рішення, але потребує доопрацювання та більшої творчої самостійності.	74-81

Програму дисципліни виконано частково. Здобувач має труднощі у виконанні пластичних вправ, координації та керуванні рухом. Пластика недостатньо вільна й виразна, пошук образу непослідовний. Під час роботи з імпровізованою лялькою виникають труднощі у визначенні характеру та логіки руху. Етюдна робота потребує доопрацювання та методичного керівництва.	64-73
Виконано мінімальний обсяг програмних завдань. Здобувач демонструє початковий рівень пластичної підготовки, має труднощі у координації та керуванні рухом. Пластика недостатньо виразна, робота з імпровізованою лялькою потребує вдосконалення. Етюдна робота незавершена та потребує значного доопрацювання за допомогою викладача.	60-63
Програму дисципліни не виконано або виконано не в повному обсязі. Практичні завдання виконано на незадовільному рівні або не виконано. Здобувач не володіє необхідними навичками пластики, координації та пошуку образу через рух. Робота з імпровізованою лялькою та етюдна робота відсутні, не завершені або не відповідають завданню.	0-59

8. Розподіл балів, які отримують студенти

1 курс / I семестр Тема 1. Пластика руки:

За результатами поточного контролю та самостійної роботи												Сума балів
Т 1.2.	Т 1.3.	Т 1.4.	Т 1.5	Відвід								
5	10	10	20	15								60

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)

0 – 34	Ф	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	
--------	---	--	--

8. Рекомендована література

Основна:

1. Виходцевський В. О. Технологія виготовлення театральної ляльки : навч. посібник. Київ-Львів: 2011. 160 с.
2. Єфремов С. Монолог із лялькою як спеціальний тренаж у вихованні лялькаря. Київ, 2011.
3. Сільченко Т. І. Жест в пластиці рук як прийом художньої виразності в контексті образотворчого мистецтва: типологічний аспект. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого/ Збірник наукових праць. Київ: 2022. Випуск 31. С.24-35. 164 с.
4. Сільченко Т. І. Важливість імпровізованої ляльки для майбутнього актора-лялькаря // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: мистецтвознавство / [за ред. О. С. Смоляка]. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. №2. 220 с.
5. Сільченко Т. І. Пластична підготовка рук актора для роботи з лялькою. Методичні рекомендації. Сільченко Т. І. Київ: Видавництво Ліра-К. 2022. 36 с.
6. Сільченко Т. І. Пластика рук як засіб виразності у театрі ляльок: особливості використання / наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту на здобуття осв.-творчого ступеня доктора мистецтва. КНУТКиТ імені І. К. Карпенка-Карого, 2023. 164 с. https://knutkt.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/Obgruntuvannia-Silchenko_T-1.pdf .
7. Сільченко Т. І. Пластична підготовка рук як один із головних компонентів акторської майстерності/ Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: мистецтвознавство / [за ред. О.С.Смоляка]. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. №3. 284 с.

8. Сільченко Т. І. Проблема поєднання пластики ляльки і слова в процесі навчання/Науковий вісник КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого/Збірник наукових праць. Київ, вип. 26, 2020. С.180-185. 200 с.
9. Сільченко Т. І. Художня виразність, уява і фантазія як цільові установки розвитку пластики рук у навчальному процесі. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. Збірник наукових праць. Київ: 2023. Випуск 32. С.43-49. 186 с.
10. Фесенко С. Основи тренінгу і техніки актора театру ляльок. Львів, 2009. 62с.

Додаткова:

11. Бендацці Джаннальберто. Світова історія анімації. Книга перша. Київ. 2020 р. 384 с.
12. Брехт Б. Про мистецтво театру. Київ, 1977. 362 с.
13. Бучма О. Є. Новітні акторські технології сучасного театру ляльок як чинник трансформаційних процесів художньої культури: дис... канд. Мистецтвознавства: спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, НАКККіМ, 2015. 191 с.
14. Бучма О. Є. Теорія «надмаріонетки» Гордона Крега як виражальний засіб театру ляльок. Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. 2021. Вип. 39. С. 235-238.
15. Дідро Д. Парадокс про актора. К.: Мистецтво, 1966. 146 с.
16. Піз А. Мова рухів тіла. Київ: Видавництво КМ-Букс. 2017. 416 с.
17. Сільченко Т. І. Символ, знак, метафора пластичного жесту рук крізь призму філософії. Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку. Матеріали міжнародної наукової конференції. Харків: ХДАК, 2022. С. 272-274. 476 с.

11. Інформаційні ресурси

18. Домарадзька О. У Львові покажуть «Мову рук» Людмили Давиденко URL: <https://photo-lviv.in.ua/u-lvovi-pokazhut-movu-ruk-liudmyly-davydenko/>

- 19.Сільченко Т. І. Імпровізована лялька як засіб сприяння розвитку уяви і фантазії //Тези доповідей на конференції. Київ: 2014. http://icr.org.ua/wp-content/uploads/2019/10/Symposium_Abstracts_2014.04.24.pdf
- 20.Tirado Andy особистий сайт <https://andrewtirado.com/work/sculpture/>